

УДК 332.3:332.145](4:477)

Лазарева О. В.*lazareva95@ukr.net, ORCID ID: 0000-0002-1050-7118**д.е.н., професор, професор кафедри управління земельними ресурсами,
Чорноморський національний університет імені Петра Могили, м. Миколаїв***Мась А. Ю.***andreimas1959@gmail.com, ORCID ID: 0000-0003-1140-28-17**Почесний землевпорядник України,
старший викладач кафедри управління земельними ресурсами,
Чорноморський національний університет імені Петра Могили, м. Миколаїв***Борисевич К. Ю.***klass164@ukr.net, ORCID ID: 0000-0001-6246-0668**заступник директора, Товариство з обмеженою відповідальністю
«Український експертний центр по вимірюванню та оцінці», м. Миколаїв*

ОСОБЛИВОСТІ ПЛАНУВАННЯ ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ЗЕМЕЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ КРАЇН ЄВРОПИ ТА МОЖЛИВОСТІ ЇХ ЗАСТОСУВАННЯ В УКРАЇНІ

Анотація. В статті висвітлено особливості системи планування землекористування в країнах Європейського Союзу. Встановлено, що в ЄС розрізняють такі форми планування використання та охорони земель як просторове (територіальне), міське та ландшафтне землекористування. Вивчено досвід особливостей планування системи землекористування таких європейських країн як Нідерланди, Швейцарія, Австрія, Франція, Іспанія, Італія, Фінляндія, Швеція, Швейцарія, Великобританія, Німеччина, Бельгія, Фінляндія, Голландія, Данія. Зроблено припущення, що досвід Європейського Союзу щодо управління землями і планування землекористування варто перейняти українським фахівцям. Проаналізовані нормативно-правові акти, які регулюють питання територіального планування та містобудування. Вивчено законодавчу базу, що стосується питань планування використання земель. Зроблено припущення, що планування землекористування має на основі оцінки та напрямків використання виробничих ресурсів створити основу для прийняття перспективних рішень щодо розвитку конкретної території. Зроблено висновок, що основними ключові пріоритети щодо обґрунтування перспектив планування землекористування є можливість консолідації земельних ділянок, підвищення продуктивності, перегляд програм державної підтримки територій, сприяння іпотечному кредитуванню та доступу власників до кредитних ресурсів, надання земельних ділянок під забудову, планування землекористування на місцевому рівні, передбачення відкритості інформації про планування використання земель, об'єднання зусиль центральних органів виконавчої влади та їх територіальних підрозділів, оприлюднення місцевими адміністративними підрозділами інформації у форматі відкритих даних, затвердження плану оптимального та ефективного використання території місцевих громад, формування земельних ділянок та їх використання лише на основі розроблення детальних планів, оприлюднення обласних та районних схем планування території, активне залучення стейкхолдерів для запровадження дієвих та перспективних планів розвитку території.

Ключові слова: планування землекористування, управління земельними ресурсами, просторове (територіальне) планування, стейкхолдери, перспективи планування землекористування.

Lazarieva Olena

lazareva95@ukr.net, ORCID ID: 0000-0002-1050-7118

Doctor of Economics, Professor, Professor of Management the Landed Resources Department, Petro Mohyla Black Sea National University, Mykolayiv

Mas Andrii

andreimas1959@gmail.com, ORCID ID: 0000-0003-1140-28-17

Honorary Land Surveyor of Ukraine, Senior lecturer, Department of Management the Landed Resources, Petro Mohyla Black Sea National University, Mykolayiv

Borysevych Kostiantyn

klass164@ukr.net, ORCID ID: 0000-0001-6246-0668

Deputy of Director, Limited Liability Company "Ukrainian Expert Center for Measurement and Evaluation", Mykolayiv

FEATURES OF LAND USE PLANNING IN THE LAND RESOURCES MANAGEMENT SYSTEM OF EUROPEAN COUNTRIES AND POSSIBILITIES OF THEIR APPLICATION IN UKRAINE

Abstract. The article highlights the peculiarities of the land use planning system in the countries of the European Union. It has been established that in the EU such forms of land use planning and protection are distinguished as spatial (territorial), urban and landscape land use. The experience of the specifics of planning the land use system of such European countries as the Netherlands, Switzerland, Austria, France, Spain, Italy, Finland, Sweden, Switzerland, Great Britain, Germany, Belgium, Finland, Holland, Denmark was studied. It is assumed that the experience of the European Union on land management and land use planning should be taken over by Ukrainian specialists. The normative legal acts governing territorial planning and urban planning are analyzed. The legislative framework regarding the planning of land use, such as the laws of Ukraine "On the General Scheme of Planning of the Territory of Ukraine", "On Regulation of Urban Planning Activity", "On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine on Land Planning" has been studied. It is assumed that land use planning should, based on the assessment and directions of use of production resources, create a basis for making perspective decisions regarding the development of a specific territory. It was concluded that the main key priorities for substantiating the prospects of land use planning are the possibility of consolidating land plots, increasing productivity, revising state support programs for disturbed and destroyed territories, promoting mortgage lending and access of small owners to credit resources, providing land plots for development, taking into account the rules of urban planning, land use planning at the local level, provision of openness of information about land use planning at all levels, full restoration of the work of the State Land Cadastre bodies, unifying the efforts of central executive bodies and their territorial subdivisions, publicizing information by local administrative subdivisions in the format of open data, approving a plan for optimal and effective use of the territory of local communities, forming land plots and their use only on the basis of detailed plans, publicizing regional and district territory planning schemes, active involvement of stakeholders for the implementation of effective and perspective plans for the development of the territory.

Key words: land use planning, land resource management, spatial (territorial) planning, stakeholders, perspectives of land use planning.

JEL Classification: F02, F64, N54

DOI: <https://doi.org/10.32782/tourismhospcee-6-4>

Постановка проблеми. Орієнтація на ринкові відносини, які б були зосереджені на питаннях, що стосуються відбудови економічного простору в умовах сучасних реалій, вима-

гає також і обґрунтування плану дій, який би був зосереджений на ключових аспектах відновлення системи землекористування. Враховуючи прагнення України до повноцінного

членства в Європейській спільноті, важливим є і вивчення питань, що стосуються планування землекористування в країнах Європейського Союзу для перейняття досвіду, а також для знаходження можливостей щодо застосування окремих його аспектів в Україні. Зазначені положення і є методологічним підґрунтям, що визначають своєчасність та актуальність теми наукового дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

В сучасній науковій літературі не достатньо публікацій, в яких розкриваються пріоритети, які б розкривали аспекти щодо обґрунтування можливостей планування землекористування в системі управління земельними ресурсами в Україні в умовах сьогодення. Так, О. С. Дорош [1] пропонує територіальне планування землекористування здійснювати на основі поєднання ландшафтного блоку, що передбачає зонування та врахування елементів проектування, та кластерного блоку, що передбачає формування землекористування на основі кластерного підходу. Й. М. Дорош [2] обґрунтовує необхідність розробки прогнозів щодо розвитку земельних відносин із врахуванням природокористування та комплексної оцінки природних ресурсів. Л. П. Пендзей [3, с. 9] розробила модель процесу землевпорядного планування розвитку землекористування об'єднаних територіальних громад, що передбачає об'єднання планів соціально-економічного розвитку територіальних громад сільських територій з просторовою системою землеустрою та землевпорядкування. Г. І. Грещук [4, с. 281] запропонувала землевпорядне проектування здійснювати в контексті таких заходів як організаційно-технологічні, нормативно-правові, економічні та інституціональні, обґрунтувавши результат дії кожного з цих заходів. І. І. Григорєцька [5, с. 63] стверджує, що планування територій полягає в розробленні та затвердженні містобудівної документації, відповідно до якої здійснюється забудова та використання всіх земель у межах населених пунктів та прилеглих земель (приміської зони). І. А. Пашков [6, с. 39], розробка та реалізація схем планування землекористування має здійснюватися з урахуванням еколого-економічних та соціальних пріоритетів на всіх ієрархічних рівнях управління.

Безперечно, дослідження згадуваних вчених є цінними та заслуговують на увагу. Проте, як бачимо, в їхніх публікаціях не достатньо уваги приділено вивченню особливостей пла-

нування землекористування в європейських країнах, а також висвітленню орієнтирів планування землекористування в системі управління земельними ресурсами в українському просторі, тому спробуємо дослідити цю нішу.

Постановка завдання. Відповідно метою статті є висвітлення особливостей планування землекористування в країнах Європейського Союзу, а також обґрунтування основних ключових пріоритетів щодо перспектив планування землекористування в системі управління земельними ресурсами в умовах сучасних реалій.

Поставлена мета передбачала вирішення таких завдань:

- вивчення особливостей системи планування землекористування в країнах Європейського Союзу;
- вивчення нормативно-правової бази, в якій розкриваються окремі аспекти планування землекористування в системі управління земельними ресурсами в умовах військової агресії;

- обґрунтування основних ключових пріоритетів щодо висвітлення перспектив планування землекористування в умовах сьогодення.

Інформаційною базою дослідження стали законодавчі та нормативні акти, офіційні статистичні дані, ресурси глобальної інформаційної системи Інтернет, наукові праці вітчизняних та зарубіжних науковців, результати власних напрацювань.

Виклад основного матеріалу дослідження. На сьогоднішній день в країнах Європейського Союзу розрізняють такі форми планування використання та охорони земель як просторове (територіальне), міське та ландшафтне землекористування [7, с. 105].

При просторовому (територіальному) плануванні вирішуються питання організації землекористування у поєднанні з ключовими перспективами економічного зростання, вимогами щодо охорони навколишнього середовища, а також з напрямками покращення інфраструктури.

Міське планування землекористування передбачає передусім організацію раціонального землекористування у поселеннях, регулювання планування і забудови міських територій, видачу дозволів на будівництво.

Ландшафтне планування землекористування спрямоване на раціональне використання та охорону земель, що сприятиме реалізації природоохоронних та соціально-економічних завдань [5; 8].

У таких країнах як Нідерланди, Швейцарія, Австрія та Франція під територіальним плануванням розуміють планування, яке охоплює такі галузі як економіка, навколишнє середовище та соціальна сфера. В Іспанії та Італії територіальне планування є частиною економічного планування. У Фінляндії, Швеції та Великобританії територіальне планування охоплює в основному проблеми на регіональному рівні [9].

У Німеччині законодавчо встановлена трирівнева система планування використання та охорони земель – загальнодержавна, федеральна та муніципальна. При цьому кожна із федеральних земель має повноваження щодо створення власних систем планування та регулювання землекористування. На рівні регіонів планування землекористування передбачає планування територій областей та районів, а на місцевому – розроблення та затвердження генеральних планів населених пунктів, планів зонування територій та детальних планів територій [10]. При цьому генеральна земельна програма та генеральний план розвитку землекористування власних територій є обов'язковими для розроблення для всіх муніципалітетів (громад).

У Бельгії та Іспанії всі меліоративні та землеохоронні заходи мають здійснюватися лише відповідно до державних планів, а щодо власників, які неефективно використовують земельні ділянки, передбачена їх передача великим та злагоджено організованим фермерським господарствам [11]. Крім того, у цих країнах будівельні організації не мають права самостійно вирішувати питання планування території. Відповідно до законодавства цих країн – це є прерогативою міської влади.

У Фінляндії планування територій здійснюється на державному, губернському та муніципальному рівнях, а землекористування орієнтоване на здійснення природоохоронних заходів [12, с. 36].

У Нідерландах та Голландії планування землекористування здійснюється на національному, провінційному та муніципальному рівнях [13, с. 63]. Розвиток території обов'язково має здійснюватися відповідно до державних планів, що розробляються на 10-20 років, провінційні та муніципальні плани координують діяльність в системі управління земельними ресурсами на місцях. Крім того, при вирішенні питань планування землекористування гідрологічні умови територій, ґрунтові характеристики та клімат.

В Австрії заходи з планування землекористування здійснюються шляхом розробки концепції розвитку, плану землекористування, плану забудови на місцевому рівні [14, с. 72].

В Іспанії планування землекористування передбачає поділ земель та три класи: освоєні землі, придатні для освоєння та непридатні для освоєння [15]. Ці плани є обов'язковими для застосування, а дані щодо освоєння земель використовуються для аналізу землекористувань, для розвитку інфраструктури та основних систем землекористування.

У Данії [16, с. 127] планування землекористування є обов'язковими для регіональної та муніципальної влади. При цьому розроблені плани повинні в цій країні змінюватися кожних чотири роки, а публічне обговорення планів та врівноваження планів є обов'язковими елементом.

Деякі зарубіжні країни використовують відкриту ГІС QGIS у просторовому плануванні, що дозволяє створювати містобудівну документацію та використовувати її в системах управління територіями за відсутності прикладного програмного забезпечення. Це такі країни як Швейцарія, Італія.

Проведений аналіз системи планування землекористування в країнах Європи дозволяє зробити висновок про те, що досвід Європейського Союзу щодо управління землями і планування землекористування варто перейняти українським фахівцям.

В Україні основоположним документом, який регулює питання територіального планування та містобудування, є Закон України «Про Генеральну схему планування території України» [17]. Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності» визначає три рівні планування території: національний, регіональний і локальний.

Так, національному рівню відповідає Генеральна схема територіального планування в Україні, якою передбачено забезпечення раціонального використання території України, створення та підтримання повноцінного життєвого середовища, охорони довкілля, охорони здоров'я населення, охорони пам'яток історії та культури, визначення державних пріоритетів розвитку систем розселення, виробничої, соціальної та інженерно-транспортної інфраструктури, а також схеми планування окремих частин держави [18].

Хоча варто зазначити, що сьогодні в Україні вже здійснено перехід від централізова-

ної політики планування землекористування до сучасних підходів планування в системі управління земельними ресурсами.

В нашій державі в 2020 році Верховною Радою України ухвалено Закон «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо планування використання земель» [19], який став основоположним документом для практичного впровадження комплексного плану просторового розвитку територіальної громади.

Як бачимо, комплексне планування землекористування було запущено в Україні ще до повномасштабної російської агресії. Тоді перевагами цього закону було надання більш широких можливостей для залучення інвесторів, розвиток соціальної складової територіальних громад, повноцінний розвиток економіки.

Вченими метрами-землевпорядниками в наш час запропоновано удосконалену нині удосконалену модель територіально-просторового планування розвитку землекористування об'єднаних територіальних громад в інтеграції з містобудівним плануванням [20, с. 10–11]. Основою цієї моделі є відмова від Генеральних планів сільських населених пунктів та Схем планування територій. Натомість основоположною є розробка Комплексних планів просторового розвитку землекористувань.

На сьогодні Комплексний план є відносно новим документом, який визначає планувальну організацію території, формування єдиної системи громадського обслуговування, дорожньої мережі, інженерної інфраструктури, благоустрою, охорону земельних ресурсів, поетапне освоєння територій.

Отже, планування землекористування має на основі оцінки та напрямків використання виробничих ресурсів створити основу для прийняття перспективних рішень щодо розвитку конкретної території.

При цьому комплексна оцінка конкретного землекористування дозволяє прийняти обґрунтовані рішення на основі оцінки наявних ресурсів, перспектив розвитку території, вивчення її унікальних рис.

З еколого-економічної точки зору при плануванні землекористування та розробленні Комплексного плану просторового розвитку мають бути передбачені такі параметри, як рівень освоєння території (в наш час з урахуванням заходів, що передбачають відновлення порушених територій), родючість ґрунтів, інженерне облаштування території, розвиток

виробництва та промислових об'єктів, транспортне обслуговування, наявність трудових ресурсів. Комплексна оцінка території має проводитися за такими напрямками як наявні інженерні та будівельні умови певної території, наявний виробничий, технічний, демографічний потенціал, розвиток соціальної інфраструктури, рекреаційний, природно-заповідний, наявність транспортної інфраструктури, облаштування території.

Отже, дані Комплексний план просторового розвитку території крім аналізу її природних умов, крім визначення основних екологічних проблем, що пов'язані з реалізацією планувальних рішень, має передбачати оцінку рішень, що заплановані та перспективи їх прояву.

Відтак наявність Комплексного плану просторового розвитку територіальної громади є перспективним кроком, що забезпечуватиме сталий розвиток певної громади цілому.

Враховуючи проаналізовані нами особливості планування землекористування в країнах Європейського Союзу та наявні на сьогодні зрушення в українських реаліях, спробуємо віднайти можливості їх застосування і в Україні.

На нашу думку, основними ключовими пріоритетами щодо обґрунтування перспектив планування землекористування в системі управління земельними ресурсами є (рис. 1):

- передбачення можливості консолідації земельних ділянок, що дозволить підвищити ефективність землекористування, а також ефективно використовувати наявні ресурси та забезпечить збільшення продуктивності праці за рахунок повнофункціонального;

- перегляд програм державної підтримки порушених та зруйнованих територій у зв'язку з військовим станом з метою стимулювання приватних інвестицій в український простір та забезпечення прозорості прийнятих рішень;

- сприяння іпотечному кредитуванню та доступу дрібних власників до кредитних ресурсів, що дозволить перезапустити бізнес та оновити втрачені виробничі потужності, а також сприятиме зміцненню конкурентоспроможності продукції;

- надання земельних ділянок під забудову, а також зміна їхнього функціонального призначення мають відповідати планам розвитку місцевих громад та територій, передбачати ефективно управління землекористуванням, враховувати правила містобудування, а також інтереси місцевих мешканців та потенційних інвесторів;

– планування землекористування на місцевому рівні повинно забезпечити прозорість процедури планування та контроль за її дотриманням, а також передбачати виділення земельних ділянок лише під конкретне цільове призначення;

– передбачення відкритості інформації про планування використання земель на всіх рівнях, а також забезпечення достовірними адміністративними та статистичними даними;

– повноцінне відновлення роботи органів Державного земельного кадастру в регіонах, де це є можливим на сьогодні, що сприятиме забезпеченню процесу планування на місцевих рівнях оперативними та повними даними про сучасний стан землекористування;

– об'єднання зусиль центральних органів виконавчої влади та їх територіальних підрозділів з метою створення повноцінної національної інфраструктури геопросторових даних;

– оприлюднення місцевими адміністративними підрозділами інформації у форматі відкритих даних, що сприятиме врахуванню територіальними громадами оперативних даних для планування перспективного та ефективного використання земель;

– затвердження плану оптимального та найбільш ефективного використання території місцевих громад на основі розроблених комплексних планів просторового розвитку території;

– формування земельних ділянок та їх продуктивне використання лише на основі розроблення детальних планів території, а також передбачення наявності планувальних рішень, які б сприяли реалізації комплексного плану;

– оприлюднення обласних та районних схем планування території, що забезпечить оперативне узгодження обласних, регіональних та місцевих інтересів під час планування землекористування на довгострокову перспективу;

– активне залучення стейкхолдерів задля налагодження конструктивного діалогу їх з центральними та місцевими органами виконавчої влади з метою забезпечення зворотнього зв'язку для запровадження дієвих та перспективних планів розвитку території.

Дотримання окреслених можливостей щодо перспектив планування землекористування в системі управління земельними ресурсами в Україні сприятиме збалансованості подальшого ведення виробництва на землі.

Висновки і перспективи подальших досліджень у даному напрямі. Проведене дослідження узагальнює теоретико-методологічні

аспекти, що забезпечують розв'язання наукової проблеми знаходження можливостей застосування досвіду планування землекористування в системі управління земельними ресурсами країн Європи.

Отримані результати дозволили зробити висновки і пропозиції теоретико-методологічного та прикладного характеру, спрямовані на обґрунтування основних ключових пріоритетів щодо перспектив планування землекористування в системі управління земельними ресурсами в умовах сучасних реалій з врахуванням досвіду країн Європи.

Під час дослідження вивчено досвід особливостей планування системи землекористування таких європейських країн як Нідерланди, Швейцарія, Австрія, Франція, Іспанія, Італія, Фінляндія, Швеція, Швейцарія, Великобританія, Німеччина, Бельгія, Фінляндія, Голландія, Данія.

На основі цього запропоновано основні ключові пріоритети щодо обґрунтування перспектив планування землекористування в системі управління земельними ресурсами в Україні в умовах сьогодення. Ними, за нашим переконанням, є можливість консолідації земельних ділянок, підвищення продуктивності, перегляд програм державної підтримки порушених та зруйнованих територій, сприяння іпотечному кредитуванню та доступу дрібних власників до кредитних ресурсів, надання земельних ділянок під забудову, врахування правил містобудування, планування землекористування на місцевому рівні, передбачення відкритості інформації про планування використання земель на всіх рівнях, повноцінне відновлення роботи органів Державного земельного кадастру, об'єднання зусиль центральних органів виконавчої влади та їх територіальних підрозділів, оприлюднення місцевими адміністративними підрозділами інформації у форматі відкритих даних, затвердження плану оптимального та ефективного використання території місцевих громад, формування земельних ділянок та їх використання лише на основі розроблення детальних планів, оприлюднення обласних та районних схем планування території, активне залучення стейкхолдерів для запровадження дієвих та перспективних планів розвитку території.

Подальші дослідження мають бути зосереджені на обґрунтуванні перспектив відродження агроекотуризму в умовах післявоєнного періоду.

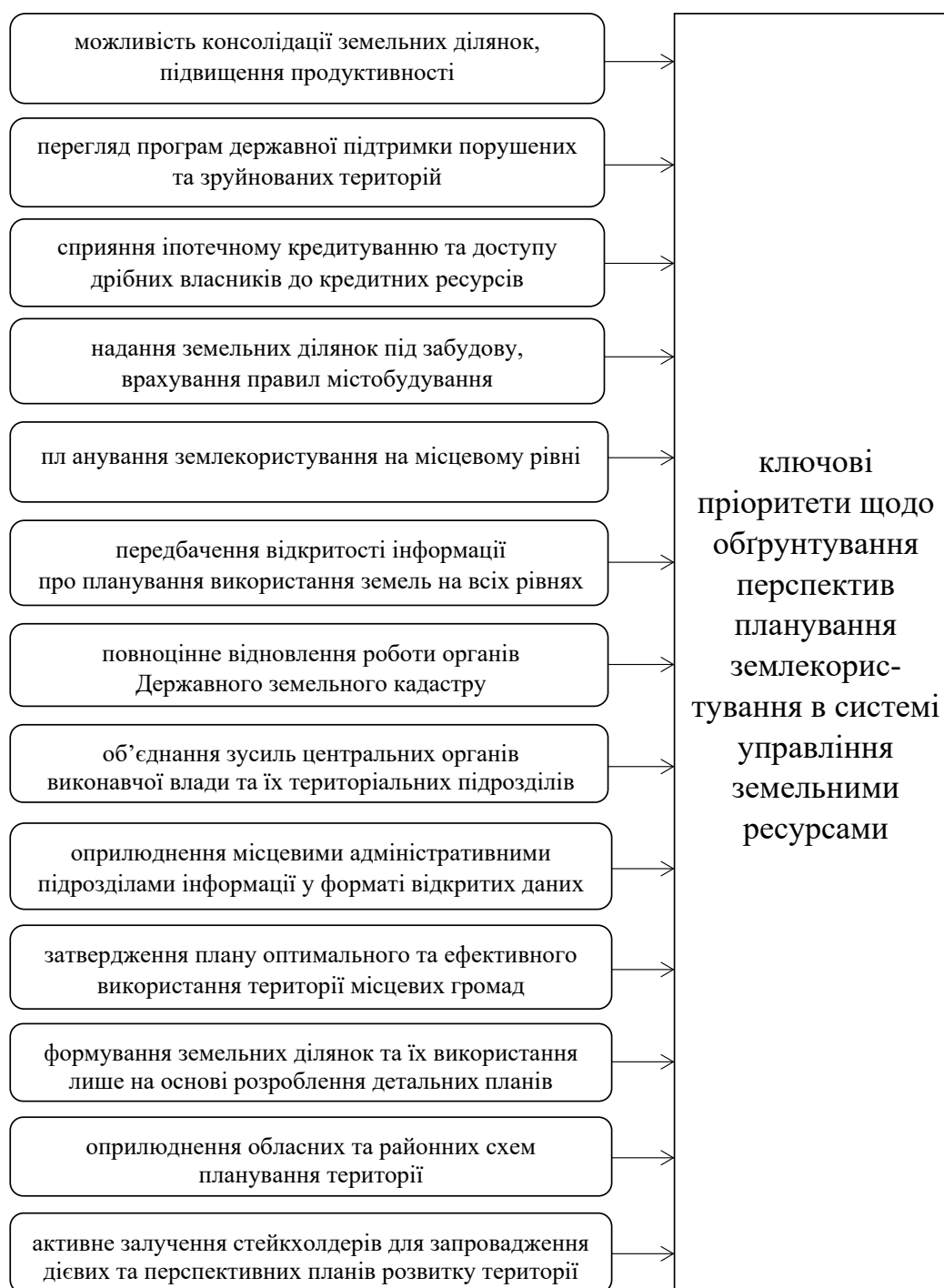

Рис. 1. Основні можливості щодо перспектив планування землекористування в системі управління земельними ресурсами в Україні

Джерело: сформовано авторами

ЛІТЕРАТУРА

1. Дорош О. С. Ландшафтно-кластерний підхід до територіального планування розвитку землекористування. *Ефективна економіка*. 2013. № 3. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1909> (дата звернення: 14.10.2022).

2. Дорош Й. М. Прогнозування розвитку земельних відносин залежно від зміни структури регіо-

нального землекористування. *Ефективна економіка*. 2011. № 11. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=817> (дата звернення: 14.10.2022).

3. Пендзей Л. П. Планування землекористування сільських територій в умовах обігу земельних ділянок сільськогосподарського призначення: автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.06, Львів. нац. аграрний ун-т. Львів, 2021. 20 с.

4. Грещук Г. І. Еколого-економічні засади землевпорядного забезпечення сталого використання земель сільськогосподарського призначення : дис. д-ра екон. наук : 08.00.06. Львів, 2019. 458 с. URL: http://www.lnau.edu.ua/lnau/attachments/5767_dis.pdf (дата звернення: 14.10.2022).

5. Григорєцька І.І., Ізбаш К.С., Домброван Н.В. Правове регулювання цільового використання земель у межах населених пунктів України : монографія. Одеса : видавець Бугаєв Вадим Вікторович, 2019. 142 с. URL: http://dspace.oduvs.edu.ua/bitstream/123456789/1559/1/%D0%9C%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%84%D1%96%D1%8F%20%D0%97%D0%B5%D0%BC%D0%B5%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B5%20%D0%BF%D1-%80%D0%B0%D0%B2%D0%BE%20_1_.pdf (дата звернення: 14.10.2022).

6. Пашков І. А. Земля як чинник соціального розвитку. *Гуманітарний вісник ЗДА*. 2009. Випуск 37. С. 33–42. URL: https://old-zdia.znu.edu.ua/gazeta/VISNIK_37_3.pdf (дата звернення: 14.10.2022).

7. Курильців Р. М. Просторове планування землекористування як основа інтегрованого управління сільськими територіями. *Економічний вісник*. 2016. № 4. С. 105–112. URL: https://ev.nmu.org.ua/docs/2016/4/EV20164_105-112.pdf (дата звернення: 15.10.2022).

8. Третяк А. М. Концептуальні засади землевпорядного планування розвитку міського землекористування в умовах децентралізації. *Землеустрій, кадастр і моніторинг земель*. 2015. № 1. С. 3–13.

9. Лахоцька Е. Я. Сучасне просторове планування у країнах Європи та Україні : *Матеріали III-ї Всеукраїнської науковопрактичної інтернет-конференції «Стан і перспективи природокористування в Україні» 21-25 травня 2018 року*, м. Ужгород : Вид-во УжНУ «Говерла», 2018. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/21558> (дата звернення: 15.10.2022).

10. Шкуропат О. Г. Досвід країн Європейського Союзу в державному управлінні земельними відносинами. *Державне управління та місцеве самоврядування*. 2013. Вип. 3. С. 186–197. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/dums_2013_3_24 (дата звернення: 15.10.2022).

11. Князькова Т. О. ЄС і земельні відносини. *Збірник наукових праць Луц. держ. техн. ун-ту*. 2007. Вип. 4 (19). С. 203–211.

Ібатуліні Ш. І., Степенко Щ. В., Сакаль О. В. Механізми управління земельними відносинами в контексті забезпечення сталого розвитку. Київ : Державна установа «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку Національної академії наук України», 2012. 52 с.

12. Li B. Forest Landscape Restoration in the Netherlands. Reference Document. B. Li, M. Mann,

G. Oforiwa and other. *Wageningen Centre of Development Innovation, Wageningen University*, 2010. 81 p. URL: <http://www.forestlandscaperestoration.org> (дата звернення: 16.10.2022).

Куйбіда В. С., Негода А. В., Толкованов В. В. *Збірник «Регіональний розвиток та просторове планування територій: досвід України та інших держав-членів Ради Європи»*. Київ : «Крамар», 2009. 170 с.

13. Третяк А. М. Землевпорядне проектування: Теоретичні основи і територіальний землеустрій : навч. посібник. Київ : Вища освіта, 2006. С. 42–43.

14. Гарнага О. М. Основи управління землекористуванням : монографія. Рівне : НУВГП, 2014. 212 с. URL: <http://ep3.nuwm.edu.ua/1877/1/735245%20zah.pdf> (дата звернення: 16.10.2022).

15. Про Генеральну схему планування території України : Закон України від 07 лютого 2002 року № 3059-III. *Офіційний вісник України*. 2002. № 10. 22 березня. С. 146.

16. Про регулювання містобудівної діяльності : Закон України від 17. 02. 2011 р. № 3038-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 34. С. 343.

17. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо планування використання земель : Закон України від 17. 06. 2020 р. № 711-IX. *Відомості Верховної Ради України*. 2020. № 46. Ст. 394. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/711-20#Text> (дата звернення: 16.10.2022).

18. Третяк А. М., Третяк В. М., Прядка Т. М., Скляр Ю. Л., Капінос Н. О. Територіально-просторове планування використання земель в Україні: понятійний базис у контексті безпеки життєдіяльності людей. *Агросвіт*. 2021. № 15. С. 3–13. URL: <http://www.agrosvit.info/?op=1&z=3466&i=0> (дата звернення: 16.10.2022).

REFERENCES

1. Dorosh, O. S. (2013), “Landscape-cluster approach to territorial planning of land use development”, *Efektivna ekonomika*, vol. 3, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1909> (accessed 14 October 2022).

2. Dorosh, Y. M. (2011), “Forecasting the development of land relations depending on changes in the structure of regional land use”, *Efektivna ekonomika*, vol. 11, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=817> (accessed 14 October 2022).

3. Pendzey, L. P. (2021). “Land use planning of rural areas in terms of the circulation of agricultural land plots”, PhD. Thesis, Economics of nature use and environmental protection, Lviv National Agrarian University, Lviv, Ukraine.

4. Hreshchuk, G. I. “Ecological and economic principles of land management ensuring the sustainable use of agricultural lands”, Abstract of Doctor.D. dissertation. Thesis, Lviv National Agrarian University,

Lviv, Ukraine, available at: http://www.lnau.edu.ua/lnau/attachments/5767_dis.pdf (accessed 14 October 2022).

5. Grigorechka, I. I., Izbash, K. S. and Dombrovan, N. V. (2019), *Pravove reguluvannya cilovogo vikoristannya ornih zemel u mejah naselenih punktiv Ukraini* [Legal regulation of the targeted use of land within the population centers of Ukraine], Bugaev Vadim Viktorovich, Odesa, Ukraine, available at: http://dspace.oduvs.edu.ua/bitstream/123456789/1559/1/%D0%9C%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%84%D1%96%D1%8F%20%D0%97%D0%B5%D0%BC%D0%B5%D0%B%D1%8C%D0%BD%D0%B5%20%D0%B-F%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BE%20_1_.pdf (accessed 14 October 2022).

6. Pashkov, I. A. (2009), “Land as a factor of social development”, *Humanitarian Bulletin ZDIA*, vol. 37, pp. 33–42, available at: https://old-zdia.znu.edu.ua/gazeta/VISNIK_37_3.pdf (accessed 14 October 2022).

7. Kuryltsiv, R. M. (2016), “Spatial planning of land use as a basis of integrated management of rural areas”, *Economic Herald*, vol. 4, pp. 105–112, available at: https://ev.nmu.org.ua/docs/2016/4/EV20164_105-112.pdf (accessed 15 October 2022).

8. Tretyak, A. M. (2015), “Conceptual principles of land management planning for the development of urban land use in conditions of decentralization”, *Land management, cadastre and land monitoring*, vol. 1, pp. 3–13.

9. Lakhotska, E. Ya. (2018), “Modern spatial planning in European countries and Ukraine”, *Zbirka dopovidej na Mizhnarodnij ekonomichnij konferentsii* [Conference Proceedings of the All-Ukrainian scientific and practical Internet Conference [All-Ukrainian scientific and practical Internet Conference], Vid-vo UhNU, Uzhhorod, Ukraine, available at: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/21558> (accessed 15 October 2022).

10. Shkuropat, O. G. (2013), “Experience of the countries of the European Union in state management of land relations”, *State administration and local self-government*, vol. 3, pp. 186–197, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/dums_2013_3_24 (accessed 15 October 2022).

11. Knyazkova, T. O. (2007), “EU and land relations”, *Collection of scientific works of Luts. state technical university*, vol. 4 (19), pp. 203–211.

12. Ibatullin, S. I., Stepenko, O. V. and Sakal', O. V. (2012), *Mekhanizmy upravlinnia zemel'nymy vidnosynamy v konteksti zabezpechennia staloho rozvytku* [The mechanisms of land relations in the context of sustainable development], Derzhavna ustanova "Instytut ekonomiky pryrodokorystuvannia ta staloho rozvytku Natsional'noi akademii nauk Ukrainy", Kyiv, Ukraine.

13. Li, B. Mann, M. and Oforiwa, G. (2010), “Forest landscape Restoration in the Netherlands”, available at: <http://www.forestlandscaperestoration.org> (accessed 16 October 2022).

14. Kujbida, V. S. Nehoda, V. A. and Tolkovanov, V. V. (2009), *Rehional'nyj rozvytok ta prostoro-ve planuvannia terytorij: dosvid Ukrainy ta inshykh derzhav-chleniv Rady Yevropy*, [Regional development and spatial planning of territories: the experience of Ukraine and other states of the Council of Europe], Kramar, Kyiv, Ukraine.

15. Tretyak, A. M. (2006). “Land management design: Theoretical foundations and territorial land management”, High school, Kyiv, Ukraine.

16. Garnaga, O. M. (2014), “Basics of land use management”, NUVGP Rivne, Ukraine, available at: <http://ep3.nuwm.edu.ua/1877/1/735245%20zah.pdf> (accessed 16 October 2022).

17. The Verkhovna Rada of Ukraine (2002), The Law of Ukraine “About the General Scheme of Planning of the Territory of Ukraine”. *Ofitsijnyj visnyk Ukrainy*, vol. 10, p. 146.

18. The Verkhovna Rada of Ukraine (2011), The Law of Ukraine “On the regulation of urban planning activities”. *Vidomosty Verkhovna Rada of Ukraine*, vol. 34, p. 343.

19. The Verkhovna Rada of Ukraine (2020), The Law of Ukraine “On amendments to some legislative acts of Ukraine regarding land use planning”. *Vidomosty Verkhovna Rada of Ukraine*, vol. 46, p. 394, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/711-20#Text> (accessed 16 October 2022).

20. Tretyak, A., Tretyak, V., Priadka, T., Skliar, Yu. and Kapinos, N. (2021), “Territorial-spatial planning of land use in Ukraine: conceptual basis in the context of vital activity security”, *Agrosvit*, vol. 15, pp. 3–13.

Стаття надійшла до редакції
18 жовтня 2022 р.